

ROZVOJ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ

Sluchové vnímání je jednou ze základních poznávacích funkcí, jež je podmínkou pro zvládnutí technicky správného čtení a bezchybného psaní.

U některých dětí bývá proces vnímání nedostatečně rozvinutý, nebo se vyvíjí nerovnoměrně, případně je porušený. Dítě má pak obtíže při rozlišování hlásek a jejich skládání do slabik a slov, hůře rozlišuje jednotlivé hlásky ve shluku souhlásek, často zaměňuje, přesmykuje či vynechává písmena, zaměňuje zvukově podobná písmena, komolí slova, chybí v hranici slov, chybně umístí diakritická znaménka (háčky, čárky), obtížně si pak i osvojuje gramatická pravidla. Komplikuje se tak učení prostřednictvím sluchové cesty (např. při výkladu učiva), dítě si nepamatuje učební látku, pokyny učitele.

V jednotlivých oblastech sluchové percepce lze provádět následující cvičení; při nich vedeme dítě k soustředění, zaměřené pozornosti na sluchové vjemy. Doporučuje se pravidelné procvičování, po krátkých chvilkách, denně asi 5 – 10 min.

1. Nácvič naslouchání

- Poznávání předmětů podle zvuku
(např. cinkání klíčů, tikání budíku, zvonění mobilu)
- Poslech vyprávění
- Poznávání písní podle zahrané / zazpívané melodie

2. Cvičení sluchové paměti

- Zapamatování hlásek, slabik, slov, číslic
R (rodič): řekne např. 3 8 6
D (dítě): zopakuje 3 8 6
- Rozvíjení vět
R: řekne větu „Pes štěká.“
D: ji zopakuje
R: přidává postupně další slova, např. Velký pes štěká. Velký černý pes štěká. Náš velký černý pes štěká. Náš velký černý chlupatý pes štěká. Náš velký černý chlupatý pes štěká na pána. ...
D: každou jednotlivou větu s narůstajícím počtem slov opakuje.
- Hra „Balení kufří“
R: „Až pojedu na výlet, vezmu si sebou pláštěnku.“
D: zopakuje a přidá další slovo, např. svačinu
R: zopakuje „Až pojedu ..... vezmu si sebou pláštěnku, svačinu“ a přidá další slovo
D: opět celé zopakuje a přidá další slovo (atd.)

- Hra na papouška
R: řekne nějaké obtížnější slovo, slovní spojení, popř. jazykolam (např. podplukovník, sušené švestky, lokomotiva, cvrčci cvrčí, Klára králová)
D: zapamatuje si a se správnou artikulací zopakuje (je možné i několikrát za sebou)

3. Sluchová diferenciac

- Rozlišování dvojic zvukově podobných slov
R: říká dvojice nesmyslných slov např. šnyp - šnip, klif - klaf, redl - radl
D: poslouchá a u každé dvojice určí, zda jsou slova stejná či různá
- Určování hlásky, kterou se dvě slova liší
R: říká dvojice podobných slov, lišících se jednou hláskou (např.: nos – kos; pil – šil)
D: říká pouze ty dvě hlásky: n – k; p -š

Pozn: Začínáme rozlišováním první hlásky ve slově, potom poslední, nakonec nejobtížnější je rozlišení hlásek uprostřed slova.

- Nácvik délek slabik
R: říká jedno a dvojslabičná slova, dítě je zapisuje pomocí teček a čárek
R: máma; polínko
D: - . . . . .
- Podtrhávání, popř. vyznačování dlouhých slabik v textu
text: Na dvoře za domem žije v malé díře statečná myš.
D: tužkou podtrhává dlouhé slabiky, je vhodné zároveň dlouhou slabiku při čtení více protáhnout.
- Vymýšlet slova k určenému „signálu“
např.: . . . . . - .
D: teta, mele váza, málo
- Doplnování vynechaných čárek do textu
např.: Mam rad sladke hrušky.
D: správně přečte a doplní vynechané čárky
- Při diktátu psát pouze samohlásky
R: diktuje slova, popř. jednoduché věty a dítě píše pouze samohlásky
R: Máme doma velký stůl.
D: píše - á, e/ o, a/ e, ý/ ů

- Doplnování vynechaných slabik do textu
R: předepíše slova (lze rukou i na PC), př. ko.....ček (li – lí)
D: vybírá správnou slabiku, slovo správně vyslovuje a píše, popř. vysvětlí význam
- „Skandované čtení“
D: čte text a přehnaně protahuje slabiky s dlouhou samohláskou

4. Sluchová analýza a syntéza

Začínáme rozkladem věty na slova, následuje rozklad slova na slabiky a potom rozklad slova na hlásky.

a) rozklad věty na slova

- Určování počtu slov ve větě
R: Venku svítí slunce.
D: zopakuje větu a odpoví: 3 slova
- Vymýšlení vět o různém počtu slov
R: vymysli větu, která bude mít 3 slova
D: Táta jede domů.
- Určování pořadí slov ve větě
R: „Na hřišti běhají děti.“ Řekni, které slovo bylo ve větě jako třetí?
D: běhají

b) rozklad slov na slabiky a opačně

- Dělení slov na slabiky
R: řekne dohromady „lavice“
D: rozloží „la - vi – ce“
R: řekne rozloženě „ko - ši – le“
D: složí „košile“

(lze použít skládací abecedu, popř. zkoušet psát)

- Vymýšlení (vyhledávání) slov s danou slabikou
R: „Které slovo si myslím, začíná slabikou MA?“
D: maso, malíř, mapa, ...
- Slovní fotbal (táta - tabule - letadlo - ...)

- Tvoření slov z přeházených slabik
R: ta, bo le, no, ko
D: bota koleno
- Doplnování (je vhodné využít skládací abecedu)
R: doplň ke slabice KO hlásku tak, aby vzniklo slovo
D: např. kos, koš, kop, ...
R: doplň ke slabice KO jinou slabiku, aby vzniklo slovo
D: např. kolo, koláč, ...

c) rozklad slov na hlásky a opačně

- Vyhledávání slov v textu, popř. vymyšlení slov, která obsahují danou hlásku
R: řekni (najdi, vyhledej) slova, která začínají (končí) hláskou P
D: říká, popř. podtrhává v textu např. papír, pytel, ...
- Rozklad slov na hlásky
začínáme od jednodušších slov
R: les
D: l - e - s
následují slova typu - ruka, ptáče, kočka, strana, nemocnice, ...
- Skládání slov z hlásek
R: k - o - l - o
D: kolo

Při rozkladu slov na hlásky a při tvoření nových slov je vhodné použít skládací abecedy, např.:

VINOHRADY - můžeme složit: hrad, had, noha, vor, ...

KŘÍŽOVATKA - život, Katka, kovat, žito, ...

- Tvoření nových slov
Přidáním
D: leze - vleze

Ubráním

D: mrak – rak; kluk – luk

Záměnou

D: hůl - sůl; brána – blána; klasy – vlasy; důl - kůl - půl

- Tvoření slov z pomíchaných písmen skládací abecedy
R: písmenka – ž, v, e, l, a
D: správně složí a přečte slovo želva
- Které slovo si myslím?
R: „Myslím si slovo, které začíná „ m - o“
D: např. moře, most
- Vymýšlení vět na určité písmeno
R: vymysli a řekni větu, ve které všechna slova začínají na M
D: Máma mele maso.